

אברהם

ויקראו לפניו אברהם (בראשית מא, מג)
”זה יוסף שהיה לך בחימה” (ר"ט)

מתורתו ומשנתו של
שר התורה הגאון הקדוש
רבי יוסף ענגיל זצ"ל

פרשת האזינו תשפ"ד • שבת שובה • יום הכיפורים • שנה ג' - גליון קמ"ב • מכון "אוהבי תורה" להוצאת ספרי רבינו זי"ע

תפארת יוסף

פנינים על פרשת השבוע

אוצרות יוסף

דרוש ג

הלד' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך וגו' (ל.ו.)

רק בישראל שהקב"ה 'אב' ו'קונה' אי החטא גורם יציאה מרשות ומהני תשובה

מה שמבואר בראשונים (ראה אברבנאל יונה ג, ד"ה ומה) דלא מהני תשובה בעכו"ם. יש לומר טעם, דכל חטא הוא שינוי, עיין ש"ס תמורה (ו); איכא ביניהו שינוי קונה, עיין שם פירוש אחד ברש"י (ד"ה בשינוי) דהחטא נקרא 'שינוי', ובחגיגה (טו), אמרה 'אחר הוא' - על אלישע כו', ומדהובא בגמרא דבריה, משמע דהאמת כן דעל ידי החטא הוא כאיש אחר. ובגמרא עבודה זרה (מו), דבהמה שנעשית בעלת מום מיקריא 'נשתנה מברייתה', עיין שם היטב, ואין לך מום גדול מן החטא (עיין ויק"ד יט, ו; תיקון תיקון כא נב).

הנה נודע דישאל קרוים 'בנים' (ראה דברים יד, א) והעכו"ם 'עבדים' (עיין קה"ר ב, ט), והיינו דהשם יתברך נקרא 'קונה הכל' (תפלת שמונה עשרה), והיינו שכל הבריאה קנינו (עיין רמב"ן פרשת לך לך יד, יט), והנבראים נקראים על דרך זה 'עבדים', כמו העבד שהוא קניין אדונו. ואולם לעומת ישראל הוא גם כן אב, והם בניו, והוה 'הלוא הוא אביך קנך', היינו כי נגדך יש לו שני התוארים - 'אב' ו'קונה', מה שאין כן לעומת העכו"ם הוא רק 'קונה' לבד ולא 'אב', כי הם אינם קרוים 'בנים' - רק 'עבדים' וכנ"ל.

ועל כן עבד דיוצא על ידי השינוי מרשות האדון (עיין קידושין טו), לכן אין בו עניין התשובה, אחרי שכבר יצא מרשות ואין בכח התשובה להכניסו מחדש לרשות. ומה שאין כן בו, דאין יוצא מרשות אב על ידי השינוי, כמבואר כל זה בתוספות קידושין (טו: ד"ה מה) אהך דמה לסימנים שכן נשתנה הגוף, עיין שם שכתבו וז"ל: ויש לומר, דוודאי גבי אדון שייך לומר שינוי הגוף גורם הוצאה, משום דאין זה הגוף שקנה, אבל גבי אב לא שייך טעם השינוי הגוף, דלעולם הוא אביה אחר השינוי כמו קודם השינוי, עכ"ל התוספות. ועל כן החטא בישראל הוא רק ריחוק, אבל לא יציאה מרשות, ועל כן נקל לחזור ולהתקרב ולשוב להשם יתברך, ומה שאין כן בעכו"ם שכבר יצא מרשותו יתברך על ידי החטא, אין בכח התשובה להכניסו מחדש לרשותו יתברך, ודו"ק היטיב מאד.

שבת שובה

אוצרות יוסף

דרשה לשבת שובה שנת עת"ד

שובה ישראל עד ד' אלקיך כי כשלת בעונך (הושע ד, ב)

בתשובה מגיעים לדיבור 'אנכי' שורש העשין ונחשב שקיים כל העשין שביטל

בפרקי רבי אליעזר (פרק מג) אמר, 'שובה ישראל עד ד' אלקיך' - עד ההוא שאמר לך בסיני (שמות כ, ב) 'אנכי ד' אלקיך', עכ"ל. והנה נניח הדברים כפשוטן - דבתשובה מגיעין אל דיבור 'אנכי', וראוי להבין מה עניין המעלה שיש בזה שמגיעין אל דיבור 'אנכי'.

ונראה לפי מה שאמרנו למעלה (אוצרות יוסף דרשה לשבת שובה פסקא ט) ד'אנכי' - עשה הראשונה - היא שורש כל העשין שבתורה, ועל כן יש בזה מעלה בתשובה, במה שמגיעין לדיבור 'אנכי'.

וזה, דהנה בעניין התשובה דמועיל בין על עבירת לא תעשה בקום ועשה ובין על ביטול עשה (עיין יומא פה), הוא דבר הצריך טעם. דבשלמא בחטא לא תעשה בקום ועשה, הנה על ידי החרטה שמתחרט נעקר המעשה למפרע והיה כלא היה (עיין מסילת ישרים פרק ד"ה אמנם), ומה שאין כן על ביטול עשה, מה תועיל התשובה והחרטה, סוף סוף הא לא נתקיימה העשה ואין כאן קיום (עיין חגיגה ט: תניא אגרת התשובה פרק א).

וצריך לומר, דכיון דתשובה היא גם כן מצות עשה (עיין זוה"ק נשא רע"מ קכב; רמב"ן פרשת נצבים ל, יא), על כן מתקבלת מצות עשה דתשובה תחת המצות עשה שביטל.

ואחרי דיש רמ"ח עשין (עיין מכות כג), ומתקבלת התשובה תחת כל מצוות עשה - ציצית תפילין וכדומה, אם כן ההכרח שיהיה בהתשובה כח כלליות כל העשין, כדי שתוכל להתקבל תחת כל מצות עשה שתהיה, וכמובן.

ועל כן יש לומר, דזהו באמת מפאת עניין המעלה שיש בתשובה - שמגיעין בה לדיבור 'אנכי' דהוא שורש כל העשין, והשורש כולל תמיד כל הענפים (עיין נצח ישראל פרק ז ד"ה מ'), ועל כן נכלל ב'אנכי' כל העשין שבתורה, ועל כן שפיר יש בתשובה גם כן כלליות כל העשין, אחרי שהשיג לדיבור 'אנכי' דהוא כלליות כולם, ועל כן שפיר מהני תשובה על ביטול עשה - על כל עשה שתהיה, ודו"ק.

קחו עמכם דברים ושובו אל ד' אמרו אליו כל

תשא עון וקח טוב וגו' (הושע יד, ב).

מפני שהקב"ה 'כל' - לכן יתכן ש'תשא עון וקח טוב' שיהפך לזכות

הנה תיבת "כל" הוא זרה לכאורה, דהוה ליה למימר "כלכם", וכמובן. ונראה כוונת המקרא, דהנה אמר 'תשא עון וקח טוב', וכבר ביארנו (אוצרות יוסף דרשה לשבת שובה פסקא ה) הכוונה, דהעון נקח ומתקבל עוד לדבר טוב, היינו דנהפך לזכות. והנה דבר זה אשר הוא בבעל תשובה - דעונות נעשים זכיות, הוא קשה להבנה, דתמיד כח הפועל בנפעל (עיין הקדמת הראב"ד לספר יצירה פרק א אות לב; תולדות יעקב יוסף

פרשת ויחי ד"ה ונ"ל, בשם הרמב"ן), ואין אפשר שהיה נפעל ונולד מְדַבֵּר - דבר אשר הוא היפוכו לן, ומתיעוב יגלד קדושה.

והנה התשובה על זה, הוא מה שמצינו כזה בש"ס נדה (ט). דדריש קרא (איוב יד, ד) 'מי יתן טהור מְטָמָא לא אחד', עיין שם דדריש ליה על דם - שהוא איסור, ונעכר ונעשה חֶלֶב - שהוא היתיר, או על שכבת זרע - שהוא טמא, ואדם הנוצר ממנו - טהור. וברש"י שם: 'מי יתן טהור מטמא, לא אחד' - בתמיה, כלומר יחידו של עולם, עכ"ל. הרי דהכתוב עצמו עמד על כמו זה, דאין אפשר שתצא טהרה מטומאה - חלב מדם ואדם משכבת זרע, ונתן הכתוב הטעם בזה - 'לא אחד', כלומר, דמפאת שהוא יתברך יחידו של עולם אפשר להיות כך.

והכוונה דכיון שהוא יתברך יחיד בעולמו, דלפני הבריאה היה העדר גמור זולתו השם יתברך לבד, וכל הבריאה כולה נבראו רק מאמיתת מציאותו יתברך, וכלשון הרמב"ם ריש יסודי התורה (פ"א ה"א). ועל כן הרי אי אפשר שתהיה יש חלילה טומאה מוחלטת בלתי טהרה כלל, שמאין יבא זה, הרי כל המציאות שורשו רק מאמתת מציאותו יתברך מקור הטהרה. ובהכרח איפוא יש גם בהטומאה - טהרה, אלא שהיא בהעלם והסתתרות ולבוש, ועניין הטומאה הוא רק לבוש המסתיר את הטהרה העצמית הגנוזה. ועל כן כיון שיש גם בהטומאה טהרה, שפיר אפשר שתצא ותוליד ממנה טהרה גמורה, מכח הטהרה אשר יש גם בהטומאה, ואין זה יציאת דבר מהפוכו, רק שהטהרה הגנוזה ומסתורת היא שהולידה והוציאה הטהרה, ודו"ק היטיב מאוד.

ועל כן כזה גם כן הוא יציאת הזכות מהעון, דאחרי שהוא יתברך כלליות כל המציאות, ואמיתת כל מציאות הנמצא רק ממנו יתברך מקור הקדושה, אם כן הרי אי אפשר שיהיה שם מציאות דבר שהוא ניגוד לטוב ולקדושה בהחלט, ועל כרחק יש גם בהעון טוב וקדושה נסתר, ועל כן שפיר אפשר שיתעורר הטוב הנסתר ההוא ויתגלה, ויהפך את כל המעשה לטוב.

וזהו טעם הכתוב - אמרו אליו "כל", כלומר, מפאת שאתה יתברך כלליות הכל, ותיבת "כל" הוא כינוי אל השם יתברך (עיין דרך אמונה, וארשא תרג דף כב. ד"ה ואני), כלומר מפאת שאתה "כל", לכן יתכן ש'תשא עון וקח טוב', היינו שתקחהו עוד לטוב ולזכות, היינו שיהפך לזכות, ואין זה יציאת דבר מהפוכו. והרי זה ממש כעניין חידוש יציאת טהרה מטומאה, דמדומה לכאורה גם כן יציאת דבר מהפוכו דבר שאי אפשר - 'מי יתן טהור מטמא', ובאה התשובה על זה - 'לא אחד', דמפאת שהוא יתברך אחד במציאות, וכל המציאות רק ממנו יתברך, ואם כן בהכרח דגם בהטומאה יש טהרה, ועל כן שפיר אפשר. וכך כאן הוא המאמר, דמפאת שאתה 'כל', רוצה לומר כלליות הכל, לכן יתכן ש'תשא עון וקח טוב', היינו שיהיה נעשה עוד טוב וזכות. ודו"ק היטיב מאוד כי הדברים עמוקים.

פרקי דרבי אלעזר.

ז) "עונות נעשים זכיות, וכדברי חכמינו ז"ל ביומא (פ"ה), לשון רבינו שם.

ב) באוצרות יוסף שם האריך בטעמים נוספים מדוע לא מהני תשובה בעכו"ם, וכאן הובא השייך לפסוק.

ג) וראה אוצרות יוסף שם פסקא קמט-קנד, מהלך נוסף בדברי

א) המשך לשונו: "ועיני בני יששכר (סיון מאמר ב אות ה; שם תשרי מאמר ד אות כד) ועיני נחל (שבת שובה דרוש ב ד"ה ואקדים - ד"ה והוא) שהאריכו בזה".

פנינים מתורת רבינו הגה"ק רבי יוסף ענגיל זי"ע

ערב יום כיפור ויום הקדוש

~ מתוך: אוצרות יוסף דרשות; בית האוצר; גליוני הש"ס ~

והנה גוף הדין מבואר במהרי"ל הלכות ערב יום כפור (עמוד שכ אות ט) וז"ל: שאלו למהרי"ל סג"ל על שנדרה שלא לאכול בשר ולא לשתות יין רק בשבתות וימים טובים, מה דינה בערב יום כיפור. והשיב, דמותרת לאכול כל רצונה ולשמוח לבה ביום זה, דנמי מיתקרי יום טוב, עכ"ל. הרי דבאשה איירי, ופשיטא ליה דחיבת.

מנהג כפרות

לא ריצה חבירו - אם מתכפרים לו עבירות שבינו למקום

איתא ביזמא (פה): במשנה, עבירות שבין אדם לחבירו - אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו.

בספר בנין אריאל חלק בית מועד בדרוש ליום הכיפורים (ח"א עמוד של ד"ה ובהיות) כתב, וז"ל: וכתבו כמה גדולים וגם הרי"ף בעין יעקב (יזמא שם ד"ה עבירות), שאם לא תיקן האדם עבירות שבינו לחבירו - אין יום הכיפורים מכפר אף על העבירות שבינו למקום כו', עכ"ל. ולא נהירא כלל, ולשון המשנה כאן מוכחא להדיא איפכא.

מנהגי היום

מנהג ללבוש בגדים לבנים

בגמרא שבת (ק"ט), אמר ליה ריש גלותא לרב המנונא, מאי דכתיב (ישעיה נח, ג) 'ולקדוש ד' מכוונו', אמר ליה, זה יום הכיפורים שאין בו לא אכילה ולא שתיה, אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה.

עיין מאירי יזמא (פ"ז מ"א ד"ה בא) על מה שכתוב במשנה 'ואם לאו קורא באצטליה לבן משלו', וז"ל: והוא הדין לכל שאר בגדים, אלא שדיבר בהוה, שמנהג זקנים ואנשים של צורה להיות בגדיהם לבנים ביום הכיפורים, עכ"ל. ועיין תענית (כו:), דנשים יוצאות ביום הכיפורים בכלי לבן, וכן בט"ו באב. ועיין תוספות מגילה (לא. ד"ה במנהג) ובפסקי תוספות שם (סימן ק"ב).

מהות וקדושת היום

אין יצה"ר שולט בו | כל ענייניו בעשירות | על עבירות של כל השנה השטן מקטרג

בגמרא יזמא (כ:), שטן ביזמא דכפורי לית ליה רשותא לאסטוני.

במהרי"ל ווייל (סימן קצב ד"ה בעשור) איתא, דגם כן אין יצר הרע שולט בו, ועל כן ניתן יום זה לכפרה לישראל, דכיון דאין יצר הרע שולט בו - גַּקְל יוכל האדם לעשות תשובה ביום זה, עכ"ל.

ומה שכתב דגם כן אין יצר הרע שולט בו, הוא עניין אחד עם מאי דלית ליה לשטן רשותא לאסטוני, שהוא

ויאמר, דשם כתב וז"ל: הכפרות, משום דאם נגזרה מיתה על האדם, כשיבטל הגזירה צריך ליתן למלאך המות כופרו, הדא הוא דכתיב 'פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר', וכתיב 'צדיק מצרה נחלין' וגו', והיינו איל של יצחק, והיינו סוד הקרבנות. ויאמר ח'ליפתי ת'חתי כ'פ'רתי - ר"ת חת"ך, מלאך הממונה על החיים, הדא הוא דאמרינן (פי"ט זכ"ל מאמינים) 'החותך חיים לכל חי', עכ"ל.

ומה שכתב כאן 'תחתי' ושם 'תמורת', הנה לכאורה לשון 'תחתי' יותר מדוקדק, שהרי הכוונה כאן שתצא זו ותכנס זו, ותמורה אין מורה זה - עיין תמורה (ט:), ועוד שם (כו:), ומה שאין כן 'תחתי' הוא גם כן לישנא דאחולי, דהוא תצא זו ותכנס זו, עיין שם הי"ט (כו:), וכאן תיבת 'חליפתי' הקודמת - דעניינה תצא ותכנס כמבואר שם (ט:), תִּקְרָה גם על 'תחתי' דבתריה דהכוונה כן¹.

וגוף עניין היות התרגול כופר נפש האדם, עיין עובדא פליאה כזה בשו"ת שבות יעקב (ח"ב סימן נד ד"ה ובא)².

האוכל בתשיעי

משמעות בירושלמי דמצוה לשתות

יין | כדי שיהיה לו כח לצום

בגמרא ראש השנה (ט:), כל האוכל ושותה בתשיעי - מועלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי. עיין ירושלמי (תרומות פ"ח ה"ג) משמע, דמצוה לשתות יין. וגם משמע דעניין המצוה כדי שיהיה לו כח לצום ביום הכיפורים, מדאמר 'ומרי דצומא ליקום', משמע דמצוה אכילת ושתית ערב יום הכיפורים להכשר הצום³.

חיוב נשים באכילה

בזכרוננו משו"ת רבי עקיבא איגר ז"ל דנסתפק, אם חיוב אכילת ערב יום הכיפורים נוהג גם בנשים, מי אמרינן דהוי ליה מצוה עשה שהזמן גרמא (עיין קידושין כט:), או דלמא הואיל וכתבו הטעם (עיין רש"י יזמא פא: ד"ה כל) כדי שיהיה לו כח להתענות ביום הכיפורים, אם כן נשים נמי דאיתניהו בתענית יום הכיפורים חייבות גם כן באכילת ערב יום הכיפורים (ראה שו"ת רבי עקיבא איגר ח"א סימן טז ד"ה ובאמת).

מעין מה שאמר הכתוב (ישעיה מג, ד) 'אתן אדם תחתיו', וכתוב (תהלים קל, ז) 'והרבה עמו פדות', ואמרו חכמינו ז"ל (פסחים ק"ח) עשירי בשורו...'. וראה עוד בפני יהושע בבא קמא נ. ד"ה אמרו. (ה) ...בחולה אחד ששחט לו עוף, ושחטו הושט והקנה היה שלם והיה חי כבראשונה, וצויתו שיניחו לילך כך עד שימות מעצמה, אולי תהיה כופר נפש של החולה, וכל זמן שחי התרנגולת גם החולה היה חי, עד שבא האחד וקץ ראש העוף מיד נעשה החולה גוסס, וכל זמן שפירכס התרנגולת לא יצאה נשמתו⁴.

(ו) 'אדון של יום הכיפורים יקים לי שלא אסתכן', מהר"א פולדא

מנהג כפרות

הכפרות הוא מנהג ה'פרפיסא' | לכוון שהוא חייב מיתה - וכבקרבתו | נוסח האמירה | התרנגול כופר נפש האדם

איתא בגמרא שבת (פא:), האי פרפיסא שרי לטלטולי. וברש"י: ובתשובת הגאונים מצאתי, שעושין חוללות מכפות תמרים, וממלאין אותם עפר וזבל בהמה, וכ"ב או ט"ו יום לפני ראש השנה עושין כל אחד ואחד - לשם כל קטן וקטנה שבבית, וזורעים לתוכן פול המצרי או קיטנית, וקורין לו פורפיסא, וצומח, ובערב ראש השנה נוטל כל אחד שלו, ומחזירו סביבות ראשו שבעה פעמים, ואומר, זה תחת זה, וזה חליפתי וזה תמורת, ומשליכו לנהר, ע"כ. ועתה המנהג הזה הוא בכפרות בערב יום הכיפורים.

ובשו"ת מהרי"ל ווייל (סימן קצא ד"ה בערב): בערב יום כיפורים יעשה כפרות, ויאמר חת"כ - ראשי תיבות ח'ליפתי ת'מורת' כ'פ'רתי, זהו שם החותך חיים לכל חי. ויחשוב בלבו שהוא חייב מיתה כמו זה. והיינו טעם הקרבנות⁵. וזורקו לארץ - כעין סקילה, שוחטו - הָרָג, תופסו בידו בצואר הבהמה - היינו חנק, שורפו - היינו שריפה. היינו דכתיב (משלי יא, ח) 'צדיק מצרה נחלין ויבא רשע תחתיו', וכתיב (איוב לג, כד) 'פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר', כיון שיצא המשחית אינו משיב - אלא אם כן צריך לחול על שום דבר, והיינו טעמא דעגלה ערופה, עכ"ל.

ומה שכתב 'שורפו' היינו שריפה, אינו מובן, דאין הכפרה נשרפת, רק מתבטלת. ולומר שהיה המנהג אז לשרוף מה מומנה, גם כן אי אפשר, דהוי ליה 'בל תשחית', ונראה כוונתו, דהבישול בחום האש הוא גם כן רמז לשריפה.

ואולי מה שכתב 'וזורקו לארץ' כו', לא קאי עוד אכפרות - רק אקרבנות, והם נשרפים ממש על המזבח. ובישול הכפרות יתכן גם כן לרמוז נגד זה, דהקטרת הקרבן על המזבח חשוב גם בישול, וכירושלמי שבת (פ"ב ה"ה), כיון שהוא רוצה בעיכולם - כמבשל הוא.

ומה שכתב היינו דכתיב 'צדיק', בגמרא ברכות (סב:), לפינן כזה מ'ואתן אדם תחתיו' (ישעיה מג, ד)⁶. ועיין עוד בבא מציעא שלהי הזהב (ס:), דשם הובא פסוק 'צדיק מצרה נחלין' וגו'.

ועיין עוד במהרי"ל ווייל (סימן קצב ד"ה הכפרות - ד"ה

א) עיין רמב"ן ויקרא א, ט ד"ה ויותר. וראה גליוני הש"ס סנהדרין י. בתוספות ד"ה מלקות בשם המב"ט בבית אלקים שער היסודות פרק כז ד"ה וכן, דחיוב קרבן במקום מיתה עומד.

ב) אל תקרי 'אדם' אלא אדם. וראה בהערה ד.

ג) ובשו"ת באר שבע סימן נג הקשה באמת על הנוסח 'תמורת', עיין שם.

ד) וראה אשל אברהם בוטשאטש אורח חיים סימן תרה ד"ה בבאר, שכתב: "...כי כוונת תמורה אינה מעין שבקרבתו, רק

שם. ז) ובאוצרות יוסף דרשה לשבת שובה האריך בטעמי מצות האכילה בערב יום כיפור, ובנפקא מינה בין הטעמים, ראה שם פיסקא קל; קנה; קסב; קסו-קסט.

ח) עיין תוספות יום הכיפורים יזמא שם ד"ה דרש, ופרי חדש אורח חיים סימן תרו סעיף א ד"ה ומה.

ט) שכתבו: "...שהנשים מקושטות בשביל כבוד היום".

י) שכתבו על דברי תוספות הנ"ל: "כדאמרינן בשילהי תענית, והיינו מה שהזכיר רבינו שהמנהג היה ללבוש לבנים

~ תשובה ~

הדרך הנכונה שהתעוררות נביא את התפלה - ולא להיפך

הנה אומר הערה מוסרית. כי יום הכיפורים קרוב לבוא, ובו ריבוי תפלות, כלשון הגמרא מגילה (כג.) 'דנפיש סידורא דיומא', ושיליה ראש השנה (לה.) 'דאוושי ברכות'. והיום יש עוד פיוטים רבים, ועל ידי אמירת דברים הקדושים האלה המלאים מוסר, בא התעוררות וודאי גם ללב האדם, ובאים הרהורי תשובה בלבו.

ואמת וודאי כי גם הרהורים כאלה הבאים מהתעוררות הדיבורים הם גם כן טובים ויקרים, אך לא זהו הדרך העצה והמבוקש באמת - שהאדם יעמוד ברחוק עדיין כמו בכל השנה ואך הדיבורים יכו ללבו וימשכוהו ויהיה האדם ניקח מן הדיבורים. לא זה הדרך העצה והמבוקש באמת.

אך המבוקש הוא, שיתיישב האדם בדעתו ובהתבוננותו הדק היטיב, ויעשה תשובה מעומק אל

דליבא, והיה שב בעצמותו אל השם יתברך, ובשובו מעצמותו - הנה יאמר ממילא גם דיבורים וישפוך גם שיחו לפני השם יתברך. ואין המבוקש שידבר האדם דיבורים והדבורים יקחו אותו, רק המבוקש שישבו בעצמו ויביא עמו גם דיבורים. והוא שהנביא אומר (הושע יד, ג.) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ד', לא שהדברים יקחו אתכם, רק שתשובו בעצמותכם ותבואו אל השם יתברך בעצמותכם, ועמכם תקחו גם כן דברים, ודו"ק.

התקבלות התשובה ביום המיתה

אימת ביומא (פה:) במשנה, מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה.

עיינ תוספתא (שם פ"ד ה'), חטאת אשם ומיתה ויום הכיפורים - כולן אין מכפרין אלא עם התשובה וכו'. רבי יהודה אומר, מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה, תשובה מכפרת עם המיתה, ויום המיתה הרי הוא כתשובה, עיינ שם היטב.

ומה שכתוב שם 'יום המיתה הרי הוא כתשובה', נראה הכוונה, דעיקר התשובה כשהאדם בריא, ועם כל זה אם שב גם ביום המיתה גם כן מתקבל כתשובה תמיד בעודו בבריאות. ועיינ ירושלמי חגיגה (פ"ב ה"א), 'תשב אנוש עד דכא' (תהלים צ, ג.) - עד דכדוכה של נפש מקבלין'.

דבר נעלם ממך, ולא ראיתי מביאים דברי הרמב"ם הנ"ל, ולכאורה נוסחא השניה הנ"ל היא הצודקת לפי דברי הרמב"ם הנ"ל, ד'אין כל' הרי הוא שולל חלקי - ומורה חלילה דיש מקצת דברים נעלמים כו'.

ואולם מצאתי ראיתי דמוכח מלשון חכמינו ז"ל דנשתמשו בלשון 'אין כל' לשולל כללי, עיינ ביצה (כג.) במשנה, רבי יהודה אומר, כל הכלים אין נגררין (בשבת) חוץ מהעגלה - מפני שהיא כובשת. ובגמרא שם מייתי הך דרבי יהודה בהאי לישנא, רבי יהודה אומר, אין הכל נגררין בשבת חוץ מן העגלה וכו'. הרי ד'אין הכל' - אין הכוונה דלא הכל נגרר רק מקצת נגרר, רק הכוונה דהכל אין נגרר חוץ מן העגלה, ואם כן גם הך 'אין כל דבר' הכוונה כל דבר אין נעלם ממך, והוי ליה שפיר שולל כללי, ודו"ק.

השטן הוא היצר הרע כו'. ועיינ **חידושי הר"ן** ראש השנה (טו. ד"ה למה) אהך (שם טו:) דכדי לערבב השטן, דכתב וז"ל: פירוש, להכניע היצר, כדכתיב 'היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו', דשטן היינו יצר הרע, וכדריש לקיש דאמר הוא השטן, הוא היצר הרע, הוא מלאך המות, עכ"ל. והוא בבבא בתרא (טו.).

ועיינ עוד שם במהר"י וייל דכתב: 'בעשור לחודש' (ויקרא טו, כט), היינו דאמרינן דעשור קודש קדשים (עיינ כלים פ"א מ"ט), היינו דכתיב (קהלת ג, א) 'לכל זמן ועת' וגו', בו קיבל משה רבינו ע"ה לוחות אחרונות (עיינ תענית ל:), בו אמר השם (במדבר יד, כ) 'סלחתי כדברייך', משום הכי הזכיר הכהן גדול עשר פעמים השם (יומא לט:). עשרה יודוין, שנים בערב - ש"ץ והקהל, וכן שמנה בערב יום הכיפורים [אולי צריך לומר ביום הכיפורים] - שחרית מוסף מנחה נעילה. עשר פעמים קידוש ידים ורגלים כו', עכ"ל.

ושם (סימן קצא ד"ה ד"א ה"ה) כתב רמז על יום הכיפורים - 'כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קודש' (ויקרא כו, לב), עיינ שם².

ועיינ מהר"ל הלכות יום הכיפורים (עמוד שנה אות כג ד"ה אמרינן) כתב בשם הרוקח, דהא דביומא דכפורי לית ליה רשות לאסטוני, היינו רק על עבירות שנעשו ביום הכיפורים, אבל עבירות שנעשו בכל השנה מקטרטג עליהן נמי ביום הכיפורים, עכ"ל. וראיתי אחר כך ברוקח (סימן ר ד"ה ומניין), ועוד שם (סימן ר"ז ד"ה במדרש) בארוכה יותר.

~ נוסח התפלה ~

'אין כל דבר נעלם ממך'
הכוונה שכל דבר אין נעלם ממך
עיינ ספר ביאור מלות הגיון להרמב"ם (שער שני) דחושב שם 'מחייב כללי' ו'מחייב חלקי' ו'שולל כללי' ו'שולל חלקי', ועיינ שם דחשב לשון 'אין כל' בין לשונות שהם שולל חלקי. ולדמיון - יתכן לומר 'אין כל חי מדבר', והכוונה שלא כל נושא החי יש לו נשוא הדיבור, רק יש חלק הנושא הזה - והם הבעלי חיים - שאין להם נשוא הדיבור, אבל לא יתכן לומר 'אין כל צומח מדבר', דמשמע דיש מקצת צומח מדבר, והרי אין שום צומח מדבר, עיינ שם היטב בביאור מלות הגיון.

והנה ראיתי נוסחאות בנוסח התפלה דיום הכיפורים 'אין כל דבר נעלם ממך', דיש נוסחאות 'אין

מהדורה שניה ומתוקנת:
לקראת ירח האתנים הבע"ט
זופיע בני"ה בהדרו הספר הנמלא

אוצרות יוסף

הקא
אין כל חסדו של דרשה מופלאה
שנשא רבינו של חסדו וטאן וטאנים
הנה"ק רבי יוסף ענני ו"ע
כ"ס יסודו ק"ל נאט ממלכות כק"ל קראת י"ג
מלה ודשת לשבת שבת שבת ודשת שבת"ם
ל"ת נקמ"ו וכו' חסידות וכו' בת חסדו

הקב
מאמר דוד זמאמר לבנה
מאמר נקמ"ם נקמ"ם של חסד וטאן וטאנים
וקונטרס 'שב דנחמא'
דחיים וטאנים בבאר זמנת סאמר ח"ו"ל נעלם נוסח

הקכ
תעשירו את אוצר לבבכם
באוצר המופלא של שר החסד
לחריש שוב וטעם
דחיים הקדושים הבאים לקראתו

הבטחת הישגים הפולחית של רבינו:
**"כל מי שיסייע בהדפסת החיבורים שלי,
אהיה לו למליץ יושר בעולם העליון"**
לשתיים נוספים: 1800-200-955 | בדדא 7 | 01035104720@gmail.com

שולל כללי - כגון 'אין אדם אחד אבן', ומשפט שולל חלקי - כגון 'אין כל אדם כותב' או 'אין קצת אדם כותב', ראה שם באריכות. (יד) וראה **אוצרות יוסף** דרשה לשבת שובה פסקא קמא.

שהביא דבריו.
(יג) הרמב"ם האריך שם, דיש משפט מחייב (חובי) כללי - כגון 'כל אדם חי', ומשפט מחייב חלקי - כגון 'קצת האדם כותב'. ומשפט

(יא) 'שלשה בידוי הראשון, שלשה בידוי שני על פרו, אחד על הגוללות, שלשה על שעיר המשתלח'.
(יב) וראה **אוצרות יוסף** דרשה לשבת שובה פסקא קסג-קסד,

ביטול החמדה ביום הכיפורים

ביום הקדוש כולם כמלאכים וכל עיסוקם רק להתקרב אל השי"ת ולא לענייני עולם הזה | ביום הכיפורים בטל השאור שבעיסה ואז נפקחות עיני האדם שחטא נגד ה' שנתן לו כל חיותו | ביום הכיפורים אין השטן יכול להשטין וגם לא להסית את האדם לעבירה | מצות התשובה ניתנה דוקא ביום הכיפורים כי אין בו חמדת הלב לרוע

"והנה על פי דרך זה, הנה יום הכיפורים הוא נגד 'לא תחמוד' (שמות כ, יד; דברים ה, יח) ו'לא תתאוה' (דברים שם). ומיושבת בזה קושיית רבי יהודה הלוי ז"ל שהביא הראב"ע בשמו פרשת יתרו (כ, יד), דאיך אפשר לצוות על החמדה, הרי האדם בשר ודם וחומד בלבו, ובכח האדם רק למשוך על החמדה והתאוה שבלב - שלא לעשות כפי החמדה והתאוה שהלב חומד, אבל על גוף החמדה איך שייך לצוות על הלב שלא יחמוד, עיין שם.

"ועל פי דרכנו הנ"ל דלא תחמוד הוא נגד יום הכיפורים, והנה בפרקי רבי אליעזר (פרק מו) מבואר דביום הכיפורים ישראל הם כמלאכים, עיין שם, ועל כן מלאך הרי אין בו החמדה כלל, ועל כן לפי עניין דיבור 'לא תחמוד' - דהוא נגד יום הכיפורים, שפיר שייך לצוות על גוף החמדה, ואף הציצוי הוא על כל השנה, יש לומר כוונת הציצוי לראות לבא לידי 'לא תחמוד', היינו שיראה האדם לזכך ולטהר עצמו בכל השנה, לשייך להשיג ביום הכיפורים מדריגת היום, דהוא ביטול גוף החמדה, ודו"ק..."

"ועל פי דרך זה, הנה מובן גם כן ש"ס יומא (כ, א), 'השטן' - גימטריא שס"ד, שס"ד יומי אית ליה רשותא לאסטוני, ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני, עכ"ל הגמרא. ויש לומר הפירוש, דהכוונה על היצר הרע הנקרא 'שטן', וכש"ס בבא בתרא (טו, א), הוא השטן, הוא היצר הרע, והכוונה, דהיצר הרע - כל השנה יש לו כח להסית את האדם, ומה שאין כן ביום הכיפורים אין לו כח להסית..."

"ומפורש בשו"ת מהר"י ווייל (סימן קצב ד"ה בעשור), דביום הכיפורים אין יצר הרע שולט ועל כן ניתן יום זה לכפרה לישראל, דכיון דאין יצר הרע שולט בו, בקל יוכל האדם לעשות תשובה ביום זה, עכ"ל. ולענ"ד יש לפרש ש"ס יומא הנ"ל על הכוונה הזאת, דאין יצר הרע שולט רק שס"ד יומי, אבל ביום הכיפורים אין שולט, ואין בו כח להסית.

"וטעם הדבר דאין בו כח להסית ביום הכיפורים, הוא מפאת העניין הנ"ל, דרק בכל השנה דיש על כל פנים חמדת הלב חלילה גם נגד הראוי, על כן היצר הרע מסית בכח החמדה - לעשות חלילה כפי החמדה. ומה שאין כן ביום הכיפורים דמדריגת היום ומהותו הוא דיבור 'לא תחמוד', והוא ניגוד וביטול גוף החמדה, ואין אז חמדת הלב כלל לרוע, ועל כן גם כן אין בכח היצר הרע להסית אז לאיסור, כיון שאין אז חמדת הלב כלל לזה, וכמובן..."

שיזכה להצלחה במעשי ידיו. כראותי כן, תמהתי בלבי, מה יש לו ליהודי ברגעים נעלים וקדושים אלו לבקש על עניינים של מסחר ותאוות ממון, הרי ביום נעלה שכזה כולם דומים כמלאכים, עסוקים בתפילה ובתחנונים, בתשובה ובתיקון המעשים, להתקרב ולהתדבק אל השי"ת בכל לב, ולא בעניינים כאלו..."

"מכך הסקתי", הפטיר, "שאינן זה כי אם שאיש זה עוסק ב'יום-כיפור' דיגע מסחרים, וכשנודע לי דבר הגניבה הבנתי שוודאי איש זה הוא הגנב..."

בספר 'ישמח ישראל' (פרשת תולדות אות יא) כותב: "שכל איש ישראל כשבא יום הכיפורים, דלית ליה רשות לשטן לאסטוני (יומא כ), כי גם בכל ימות השנה רצוננו לעשות רצונך, אלא שאור שבעיסה מעכב (עיין ברכות יד), וכאשר הגיע הזמן שבטל השאור, אז כל איש ישראל יפקח עיניו, ויראה כי כל הכח והחיות ניתן לו מאת הקב"ה, ושופע שפעו וחיותו תמיד. **ובשומרו הדברים האלה על לוח לבו כי בכח הקב"ה ובשפעו שהשפיע בו מרד כנגדו, הוא מודה ועוזב ומר לו מר, ומתחרט ומפייס ומרצה למלך מלכי המלכים הקב"ה, וזה הוא התשובה שלימה."**

בדרשה לשבת שובה שנשא רבינו הגה"ק רבי יוסף ענגיל זי"ע בשנת עת"ו, בבית הכנסת הישן בעיר קראקא, ונדפסה בספר 'אוצרות יוסף' (פיסקא פד-פו: צא-צב), האריך רבינו בענין שהשטן אין לו רשות להשטין וגם להסית את האדם לדבר עבירה, וכה אמר:

"טעם על מה שקבעה תורה יום הכיפורים דייקא ליום התשובה. ואציע דברי התנא דבי אליהו זוטא (פרק כב ד"ה אמר) וז"ל: מפני מה ניתנה קורת רוח בעשרת הימים מראש השנה ועד יום הכיפורים, כנגד עשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו כו', וכנגד עשרת הדברות שקיבלו ישראל בסניני כו', עכ"ל. ומבואר דעשרת ימי תשובה הם נגד עשרת הדברות.

"וראייתי ביערות דבש" (ח"ב דרוש א ד"ה ולך) דכתב כן מסברא דנפשיה, וכתב שם דהיינו טעמא דשני ימי ראש השנה הם יומא אריכתא (עיין ביצה ד), והיינו משום דהם נגד שתי דברות הראשונות - 'אנכי ולא יהיה', דבדיבור אחד נאמר, ועל כן גם שני הימים הם יומא אריכתא, ודו"ק, עד כאן תוכן דבריו, עיין שם.

עובדה היא בבית הכנסת בעיר בעלזא, שבעיצומו של יום הכיפורים, בהפסקה שבין תפילת מנחה לתפילת נעילה, אחד החסידים שם לב כי ה'שטריימל' החדש שרכש זה לא מכבר נעלם כלא היה. החריש האיש עד לאחר התפילה, וככלות תפילת ערבית של מוצאי יום כיפור הקים קול זעקה על דבר גניבת ה'שטריימל' החדש שברשותו. מטבע הדברים התעוררה מהומה בבית הכנסת, עד שהרעש הגיע לאוזני הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע.

שמע הרה"ק מבעלזא זי"ע את הדברים ושמרם בלבו. לאחר הבדלה ושבירת הצום, קרא אליו אדם מסוים, ובבואו לפניו החל לדבר אליו קשות: "הנני מצוה עליך להחזיר מיד את ה'שטריימל' שגנבת לבעליו!". ניסה האיש להכחיש את האשמה החמורה שהוטחה בו ואמר: "לא גנבתי מאומה!". אך הרה"ק סירב לקבל את דבריו וחזר וציווה עליו להחזיר את הגניבה אשר גנב, והוא באחת ומי ישיבנו: "לא גנבתי את ה'שטריימל'!".

יעוד הוסיף האיש לטעון בפני הצדיק: "איככה יעלה על הדעת שאהין לבצע מעשה גניבה שפל בעיצומו של יום הכיפורים!?!". אולם הרה"ק מבעלזא זי"ע לא קיבל את דבריו, ואף הוסיף לייסור בדברים קשים נגידים, באמרו לו: "דע, כי אם לא תמחר להחזיר את הגניבה אזי מרה תהיה אחריתיך! וככל שתתעכב מלהשיב את הגניבה - כך יהא גורלך מר יותר!".

לשמע דברים מחרידים אלו אחז את האיש פיק ברכיים עד שכליותיו כמעט והתפלצו מרוב פחד ואימה, ומיהר להודות בפה מלא כי אכן ידו היתה במעל, ובחיל ורעדה קיבל על עצמו למחר ולהשיב את הגניבה.

כשנודע הדבר לחסידים, נדהמו מרוח הקודש הגלויה שראו אצל רבם הגדול, אשר ידע על אתר לזהות מי הוא הגנב.

ממחרת יום הכיפורים פנה הרה"ק מבעלזא זי"ע אל הגאון רבי מרדכי וויינבערגער זצ"ל דומ"צ בבעלזא, ואמר לו: "החסידים בודאי חושבים שגיליתי את הגנב ב'רוח הקודש', אך לא כן הדבר. אלא, שבערב יום כיפור נכנסו אלי חסידים רבים עם 'קוויטלעך', וביניהם היה אף איש זה. ובעוד שבקשותיהם של כלל החסידים נסובו סביב חפצי שמים: שיזכו לתשובה שלימה ולכפרת עוונות, שלבם יתמלא ביראת שמים ועוד כהנה וכהנה, הרי שאיש זה לא ביקש כי אם

"אמנם נראה, דהפירוש הוא דמי שעושה תשובה אמיתית ביום הכפורים, הוא מתקשר בקדושת יום הכפורים, ונשארות אצלו ההארות של יום כפור על כל השנה, ולית ליה רשות לאסטוני, דהיינו להסיתו לעבירה, ואפילו בשאר ימות השנה, כשזוכה לשוב תשובה עילאה מעומק הלב באמת בלב שלם, מתעוררת בו נקודת יום כפורים העבר... וסגולתה דלית ליה רשות לאסטוני, ומי שמקשר עצמו בנקודה זו יוכל לזכות למדרגה עליונה לכל השנה, שלא ישוב לכסלו ולחטא הזה לעולם..."

שכתב הרמב"ם (בספר האמונה ובטחון כ"א), ולפי הכתוב בתוספות ביצה (לג ד"ה כ), דנשמיה יתירה של יום טוב נשארתי, היינו דהארת יום טוב נשארתי על כל השנה, כן הארה זו של יום הכפורים דלית ליה רשותא לאסטוני, מי שמתקשר כראוי עם יום הכפורים, תוכל להישאר אצלו הארה זו כל השנה כולה, שלא יוכל יצר הרע שלו להסיתו לדבר עבירה. ויתכן לכוון כן בדברי הרמב"ם (פ"ב מהל' תשובה ה"ב) שכתב בגדר התשובה: 'ועידי עליו יודע תעלמות שלא ישוב לזה החטא לעולם', והלחם משנה הקשה עליו דהרי יש בחירה.

א) ספר 'אמרי דבש' מפי הרה"ג ר' יהושע וויינבערגער ז"ל מדינוב - בנו של הגאון רבי מרדכי זצ"ל. וכן הובא בקצרה בכתבי הרה"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע. ובספר 'מועדי קדשן' (חלק א - ירח האיתנים) מוסיף על כך, שמשופר, שכאשר שמע הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע את שאירע, נענה ואמר: "הלא כ"ק אבי רואה בקוויטל את כל האדם, ובקוויטל זה הבחין אבי שיהודי זה אוהב לקחת דברים שאולים..."

ב) וראה דברים נפלאים שכתב בענין זה הגאון מקוויטלוב זצ"ל בספר 'ארץ צבי' (ראש השנה ושבט תשובה תרפ"ו): "לפי מה

צדקה, ואם היה עני אותו המת - אך לבו בטוב והיה נותן אם היה לו אז, תועיל לו קצת כו', עכ"ל.

ולהנ"ל יש לומר, כי אולי היתה מחשבת נתינה להמת, והיה אנוס במעשה הנתינה, ולכן נותנין עתה צדקה עבורו, והכוונה לכשתצטרף ותשתתף מחשבתו באותה המעשה הנעשית עתה, ויהיה משיתוף וחיבור שניהם - מצות נתינת צדקה שלימה במחשבה ובמעשה, ולכן הוא תועלת למת, כי בהשתלם מחשבתו הטובה שהיתה לו להעשות חלק מגוף מצוה שלימה בפועל, אגלאי מילתא למפרע שפעל במחשבתו דבר גדול יותר, והוא מתעלה ביותר על ידי זה, וכמובן.

אם קטנים ועכו"ם נכנסים במנין רוב העולם | אם עכו"ם בכלל 'עולם'

בגמרא קידושין (מ), לפי שהעולם נידון אחר רובו.

אי גם קטנים ואותם שאינם בני עונשין נכנסין במניין, עיין מגן אברהם (סימן רפח ס"ק יד').

ואם גם עכו"ם בכלל, לכאורה תיבת 'עולם' משמע כל העולם כולו - ואפילו עכו"ם. ואולם, אין נראה שיהיה דין אחד לישראל ולעכו"ם בכלל. וגם אין דין בזמן אחד, כמבואר במדרש (בר"ג, ד) דדין ישראל בשמים ביום ודין עכו"ם בלילה. ומתיבת 'עולם' אין ראייה, דיש לומר הכוונה עולם של ישראל. ועיין סנהדרין (לז), לפיכך נברא אדם יחיד, ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד עולם מלא. והיינו, דנברא יחיד להראות שמאדם אחד יוצא עולם כולו, ועל כן המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד עולם מלא שהיה אפשר לצאת ממנו, ואף דהיוצאים ממנו היו רק ישראל, מכל מקום קרי ליה 'עולם מלא', ויש לדחות.

ונוכרתי, דבמנחות (אז) דרש 'חוק עולם' (ויקרא ו, טו) דכתיב בחביתין - משל עולם, וברש"י: משל ציבור [אם מת כהן גדול ולא מינו כהן אחר תחתיו, עיין שם]. הרי דאף דבא רק משל ישראל - היינו מתרומות הלשכה, מכל מקום קרי ליה קרא 'משל עולם', והכוונה עולם של ישראל.

ואולם בגיטין (ב), ואת העני בבית דין ומת - מפריש עליו בחזקת עניי ישראל. רבי אחי אומר, בחזקת עניי עולם. משמע ד'עולם' אינו ישראל לבד. ואולם אדרבה, גם שם אתא לאוסופי רק עניי כותים - לסברא דגירי אמת הן, עיין שם (ג), אבל אין הכוונה אעכו"ם - אף על גב דאמר 'עולם'.

'לא תשנא' באשה שמתגנה עליו

בגמרא קידושין (מא), דאמר רב יהודה אמר רב, אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו, ורחמנא אמר (ויקרא יט, יח) 'ואהבת לרעך כמוך'.

קצת צריך עיון, מדוע לא נקט קרא ד'לא תשנא את אחיך בלבבך' (שם שם, יז) דחמור טפי - דהוא לאו. וגם הוה ליה למינקט תרווייהו. ועיין תוספתא סוטה (פ"ה ה"ו), הנושא אשה שאינה הוגנת לו, עובר כו' משום 'בל תקום' (שם שם, יח) כו', אל תשנא את אחיך בלבבך, 'ואהבת לרעך כמוך' כו'. פירוש, דסוף ששונאה ועובר על 'לא תשנא' וגו' 'ואהבת' וגו'. וכזה קשה גם ברש"י תענית (ז: ד"ה מותר לשנאותו) ^א, וכמו שכתבתי שם בגליון (ברש"י שם), עיין שם היטב.

הטעם שאין 'לא ילבש' באשה הלבושת בגדי כהונה

איתא בקידושין (ז). במשנה, הסמיכות והתנופות וכו' נוהגות באנשים ולא בנשים, חוץ ממנחת סוטה ונזירה שהן מניפות. ובתוספות (לו: ד"ה חוק) כתבו: ואם תאמר, תיפוק ליה דכל הני אינם כשירות בנשים - לפי שהן מחוסרי בגדים, דהא אמר בפרק שני דזבחים (יז), דאפילו כהנים בזמן שאין בגדיהם עליהם - אין כהונתם עליהם. ויש לומר, דמייירי שלבשו את הבגדים. אי נמי, יש לומר, כיון שלא נצטוו בבגדי כהונה - לא הוו מחוסרי בגדים, עכ"ל.

הנה מה שכתבו התוספות בתירוץ ראשון - דמייירי שלבשו את הבגדים, לכאורה יש בזה משום 'לא יהיה כלי גבר על אשה' (דברים כב, ה). אולם לפי מה שכתב המהרש"א בחידושי אגדות נדרים (מט: ד"ה וכד), בכסות המיוחד לאיש ולאשה לית ביה משום 'לא ילבש' (דברים שם) כו', עיין שם היטב, אם כן הכא נמי, אילו היו כהנות כשירות לעבודה והיו מחויבות בקְּבֶךְךָ ללבוש בגדי כהונה ככהנים זכרים, ממילא הוי להו הבגדים מיוחדים לאיש ולאשה, ולית ביה משום 'לא ילבש' כו', וזה פשוט.

הוכחה שאין הבגדים נצרכים לגוף העבודה

עיין תוספות קידושין (לו: ד"ה חוק), אהא דיליף שם (לז) מקראי דבנות אהרן פסולות לקמיצה והקטרה כו', ובתוספות זו"ל: ואם תאמר, תיפוק ליה דכל הני אינם כשירות בנשים - לפי שהן מחוסרי בגדים, דהא אמר בפרק שני דזבחים (יז), דאפילו כהנים בזמן שאין בגדיהם עליהם - אין כהונתם עליהם. ויש לומר, דמייירי שלבשו את הבגדים. אי נמי יש לומר, כיון שלא נצטוו בבגדי כהונה - לא הוו מחוסרי בגדים, עכ"ל.

ומשמע מתירוץ השני דתוספות הנ"ל, דאין הבגדים נצרכים לגוף העבודה, רק לעשות הכהן - כהן, דחסרון הבגדים עושה חסרון בכהונתו ואינו כהן בלי הבגדים, ולכן נשים דלא נצטוו ללבוש הבגדים - אין חסרון הבגדים חסרון בהן, כיון דלא נצטוו בלבישתם, והויין שפיר כהנים גם בלי הבגדים. ומה שאין כן אם נאמר דגוף העבודה צריכה לבגדים, אם כן מה לי אנשים ומה לי נשים, ואף דאין שם חסרון באשה העובדת מפאת שלא נצטוה על הלבישה, מכל מקום גוף העבודה הרי צריכה לבגדים, ולגבי גוף העבודה שצריכה בעצמותה לבגדים, הא אין חילוק על ידי מי העבודה נעשית - אם על ידי איש או על ידי אשה, וכמובן.^א

צירוף מחשבת אדם אחד למעשה של אדם

אחר | התועלת בנתינת צדקה עבור המת

בגמרא קידושין (מ), מחשבה טובה מצרפה למעשה.

עוד בבחרותי אמרתי הכוונה, דאם היתה לאדם מחשבה טובה, אלא שנאנס בעשיית המעשה, ואַחַר עשה אותה מעשה המצוה בלי מחשבה טובה, כגון שעשאה שלא לשמה, ועל כל פנים הרי עשה מעשה מצוה, אז הקדוש ברוך הוא מצרף ומחבר מחשבה ההוא אל המעשה ההוא ונעשה מהם מצוה שלימה במחשבה ובמעשה.^ב

וכעת ראיתי ברוקח (סימן ריז ד"ה ומה) וז"ל: ומה מועיל למת שהחי נותן צדקה בעבורו, אלא השם בוחן לבבות החיים והמתים, אם אותו המת בחיים היה נותן

(א) שכתב: "ולי נראה דקטנים אינם נכנסין למנין, דהא אינן בני עונשין".

(ב) וכן כתב בנועם אילמלך פרשת מצורע יד, ב ד"ה או יאמר זאת הב'. ראה בארוכה בגליון קלה - פרשת עקב שנה זו, מדור 'יוסף לקח'.

ההבטחה האחרונה שמחוללת פלאים:

"כל מי שיסייע בהדפסת החיבורים שלי, אהיה לו למליץ יושר בעולם העליון"

(הבטחתו של רבינו ז"ע ע סמוך להסתלקותו, באוני חתנו הגה"צ רבי יצחק מענדל מארגנשטערן זצ"ל - מייסד וראש חברת 'אוהבי תורה' להוצאת ספרי רבינו)

לרכישת הספרים (במשלוח עד הבית), לקבלת הגליון ולהתרומות:

טל: 1800-200-855 | דוא"ל: ot035104720@gmail.com